

ЈОВАН МАРИЋ, геометар

ДА ЛИ ЈЕ ДОБРА СТАБИЛИЗАЦИЈА НАШЕ ПОЛИГОНЕ МРЕЖЕ

Сматрам да је мало било говора и писања у нашој стручној штампи о основи нашег премера, т. ј. полигоној мрежи. Томе је један од главних разлога тај што највећи дио наших стручних радника ради на детаљном премеру где полигона мрежа какову имамо, задовољава те услове детаљног премера за сада.

Рекапитулација премера је та да добијемо облик и површину парцеле, и да у свако доба можемо стваран облик парцеле пренети на терен у оним мерама и границама, како је то било код првог споразума између власника - граничара, а то је код првобитног примера. Ово је нарочито важно с обзиром на правни одношај између граничара, с обзиром на повреду граница или уништај разних објеката на самој граници (дрвеће, ограде и др.). Онај који је излазио као вештак са судом често пута увидео је велику важност полигоне мреже да би тачно могао успоставити границе првобитног премера, који је стекао и правни облик између граничара. Код оваквих случајева где је геометар претежно вештак, виде се недостаци полигоне мреже. Најмање половину времена приликом таквог судског увиђаја употреби се на тражењу полигоне мреже, а много је случајева да се и поред уложеног великог труда иста не нађе. Суд, геометар, као и присутни изгубе у много случајева стрпљење и често настаје нерасположење које иде на адресу струке, или геометра. Струка као и геометар губе поверење, које се полаже у њих. Материјална страна овде одиграва исто тако велику улогу; трошењем више времена, расту и трошкови, који иду на терет заинтересованих странака и тиме се ствара још веће негодовање с обзиром на веће материјалне издатке, као и на безкористан често пута уложен труд.

Полигона мрежа поред своје улоге, коју има код првобитног детаљног премера, код одржавања катастра има исто тако важну и пресудну улогу. Сав премер који се врши код одржавања катастра, да се одржи фактично стање, мора се такођер обавити на основу полигоне мреже. Код теренског рада који обавља геометар половина раднога времена употреби се на тражење полигоне мреже, а у великом броју случајева поред утрошеног времена и датог труда иста се не нађе. У пракси се показало да 27 образац не даје податке задовољавајуће, који би могли брзо и сигурно допринети изналажењу полигоне мреже, а са плана такођер није могуће добити увек довољно тачно податке - нарочито у нагнутиим пределима.

Свакоме, ко је био у ново-образованим Управама, увек је највећа потешкоћа и брига била око изналажења полигоне мреже, а то ће сваког дана бити све теже и теже, јер у току од десет година показало се да 27 образац даје минималну услугу геометру око изналажења полигоне мреже; јер у том времену објекти од којих је одмерена полигона мрежа у претежном броју случајева буду уклоњени са својих места. Инспекциони органи код свих инспекција и код свих Управа у највећем броју случајева стављали су и стављају примедбе да се сва мерења ослоне на полигону мрежу. Сматрам да сви они који имају додир са одржавањем катастра наилазе на исту болест, те је од битне важности да се нађе узрочник и лек за ту болест. Надаље није до данас нико покушао да срачуна шта стоји та и таква радња

државну касу; а да не говорим о томе колико су пута геометар и струка стављени у изузетно тежак положај, где је често пута геометар поред најбоље спреме унижаван од заинтересованих лица.

Младеновачки срез има приближно 30.000 ха, са 16 катастарских општина. Ако би се заиста вршило одржавање катастра како је то нашим правилничким прописима предвиђено требало би најмање пет месеци у једној години да ради геометар у томе срезу на разним премеравањима. Нека на пример ради геометар осме положајне групе и он би за 150 радних дана потрошио по Уредби о путним и сеобним трошковима за првих десет дана 810 осам стотина десет дин. и за 140 дана умањена дневница за $\frac{1}{3}$ износила би 7760 што би у свему чинило 8570 динара. Рекли смо да на тражење полигоне мреже има да се потроши најмање $\frac{1}{2}$ времена или заокружено за рад око полигоне мреже за то време има да се потроши око 4200 дин. годишње. За десет година држава изда из своје касе 42.000 дин. Овде нећемо да урачунавамо још много других утицаја који делују на веће материјалне издатке; као и то да и поред уложеног труда и напора и не нађемо полигону мрежу, као и поред великих неугодности које чинимо себи и интересенту копањем већих површина као и уништавањем разних објеката кварећи разне оgrade, ако су тачке на граници између сопственика.

Сматрам да полигона мрежа ниуком случају неби требала бити обележена са цевима него бетонским стубовима, који неби требали бити потпуно у земљи него само са $\frac{3}{4}$ своје дужине; док са $\frac{1}{4}$ да буду изнад површине земље. Дакле полигона мрежа неби требала као сада бити скривена, него обратно потпуно уочљива. Овакво обележавање било би у неколико теже с' обзиром на транспорт и можда мало већи трошак производње камених белега према керамичким цевима. Недостатак би био у томе, што у средини њиве таква бетонска белега омета потпуно слободан рад сопственику око обделавања, јер је бетонска белега једним делом изнад земље. Надаље појавиће се мишљење да су тако обележене полигоне тачке изложене више уништењу или квару него белеге које се не виде - односно које су под земљом. Ми овде имамо дакле, две врсте обележавања са њиховим манама и добрим странама. Код садашњег обележавања полигоне мреже нисмо могли до данас доскочити наведени манама и оне остају такве.

За обележавање са бетонским стубовима, које би се могло усвојити покушаћу да те мане ублажим или уклоним са следећим образложењем.

У Смедереву, срез Подунавски, овл. цив. инж. продаје странкама прописно бетонско камење по комаду од 4 динара, а сам изјављује да њега лично тај камен стаје око $2\frac{1}{2}$ дин. Кад би Министарство направило већи број калуца за прављење бетонских стубова и ову производњу извршио геометар на лицу места уз помоћ општинске управе, овакви бетонски стубови неби стајали више од $1\frac{1}{2}$ до 2 динара по комаду. Држава би могла да учествује сама преко среских катастарских секција и то тако, да се приликом преноса ствари потребних геометру за рад пренесе и извесна количина цемента за прављење бетонских стубова. По одласку геометра у општину, организација рада могла би се подесити тако, да би геометар извршио попис кућа у селу, обишао општинску границу и извршио друге предрадње, а помоћник геометра би већ спремио један део бетонских стубова. Умесним радом и поступ-

ком геометра те би стубове општина пренела на више места по терену на коме се премер обавља.

Такво камење у претежном броју случајева требало би укопати на границама самих земљопоседника, јер би га и они сами брижљивије чували, јер им означава границу.

Ставиће се приговор да ће бити тако обележене полигоне тачке изложене квару што су видљиве и сваком приступачне. У срезу Подунавском у к. о. Шалинац, Кулич и једним делом Липе за обезбеђење од поплава вршен је премер 1903. г. и све полигоне тачке обележене су бетонским стубовима. Катастарски државни премер вршен је 1923. г. и у претежном броју случајева полигоне тачке обележене су такођер бетонским стубовима. Радећи у тим општинама констатовао сам да је минималан број таквих бетонских стубова — односно полигонских тачака уништен, и може се рећи у истој сразмери као и на местима где су полигоне тачке обележене подземно — односно цевима. Претпоставимо да се уништи један део, али ни у ком случају неће се уништити више од 10%; са остатком од 90% ми можемо задовољити све потребе, које нам је наше законодавство дало у задатак. Када би се још сваком сопственику овако обележена полигона тачка предала на чување уз реверс и ставило до знања на законске последице, колико сам запазио у пракси тиме би се у потпуности успело. Ово саопштавање односно давање уз реверс могло би се извршити врло згодно за време излагања катастарског операта. Рекли смо да срез младеновачки има око 30.000 хектара па да просечно на свака 3 хектара дође једна полигона тачка, онда нам треба око 10.000 полигоних тачака. Оваквим радом један бетонски стуб неби требао да кошта државу више од 2 динара по комаду. Према предњем за срез младеновачки требало би да се утроши за израду 10.000 бетонских стубова око 20.000 динара. Напред смо установили да би држава издала за 10 година у срезу младеновачком за изналагање полигоне мреже око 42.000 динара. Дакле овим и оваквим радом би се за један срез уштедило, а тек када се узме веће површине онда би се ту осетила и видела једна замашна сума, а да не говоримо о осталој добити, која проистиче из тога.

Без рада на основу полигоне мреже неће се удовољити оним захтевима и жељама које се траже од катастарског премера, него ће се тај премер једног дана свести на чисти порески део одржавања катастра, што катастарском премери није једина сврха, него он има још много и много разноврсних радња и задатака. Омогућеним радом на основу полигоне мреже престаће у 90% случајева криво претстављање података а моћи ће се посветити више пажње на добар премер. Катастарске власти као и стручна лица стећиће много више поверења од заинтересованих лица, јер ће брже, боље и јефтиније дати премер. Остале техничке установе моћи ће се лакше привићи нашим законским прописима и лакше вршити премер било за нас или за себе са таквом полигоном мрежом. Престаће све комбинације премеравања, мрежом фронтава и лучних пресека и тиме ће рад у свима Катастарским управама бити истоветан.

BUDITE ČLAN UDRUŽENJA GEOMETARA I GEODETA